



Απαντήσεις Αρχαία Κατεύθυνσης 2015

A.1 Με αυτά λοιπόν τα μέσα εφοδιασμένοι οι άνθρωποι κατοικούσαν στην αρχή διασκορπισμένοι, πόλεις όμως δεν υπήρχαν· κατασπαράσσονταν λοιπόν από τα θηρία, γιατί ήταν από κάθε άποψη πιο αδύναμοι από αυτά και οι τεχνικές γνώσεις ήταν βέβαια βοηθός τους καλός για την ανεύρεση της τροφής, ανεπαρκής όμως για τον πόλεμο με τα θηρία – γιατί δεν κατείχαν ακόμη την πολιτική τέχνη, μέρος της οποίας είναι η πολεμική τέχνη – επιδίωκαν λοιπόν να συγκεντρώνονται και να εξασφαλίζουν τη σωτηρία τους χτίζοντας πόλεις· κάθε φορά λοιπόν που συγκεντρώνονταν, αδικούσαν ο ένας τον άλλον, επειδή δεν είχαν την πολιτική τέχνη, με αποτέλεσμα να διασκορπίζονται και να απειλούνται με αφανισμό. Ο Δίας, λοιπόν, επειδή φοβήθηκε για το γένος μας μήπως χαθεί ολότελα, στέλνει τον Ερμή να φέρει στους ανθρώπους και τον σεβασμό στους άγραφους νόμους και την αντίληψη περί του δικαίου, για να εξασφαλίζουν και την τάξη στις πόλεις και να αποτελούν τους συνεκτικούς δεσμούς φίλης ανάμεσα στους ανθρώπους.

B.1 Ο άνθρωπος απέκτησε μερίδιο στη θεϊκή φύση αφού απέκτησε τα θεϊκά στοιχεία: «τὴν ἔντεχον σοφίαν σὺν πυρί». Η φωτιά και οι συναφείς με αυτήν τεχνικές γνώσεις, θεωρούνται κτήμα αποκλειστικά των θεών, γεγονός που γίνεται καλύτερα κατανοητό αν ληφθεί υπόψη η ευεργετική χρήση και επίδραση της φωτιάς καθώς με αυτήν ο άνθρωπος θερμαίνεται, δίνει ζωή στα φυτά, κλπ. Η καταλυτική και μεταμορφωτική της δύναμη, αφού μπορεί να καταστρέψει τα πάντα στο πέρασμά της, να μεταμορφώσει τη σκληρή μάζα των μετάλλων κλπ, και κυρίως ο μυστηριώδης τρόπος με τον οποίο ενσκήπτει στη γη από τα ηφαίστεια και τους κεραυνούς, συντελούν στο να πιστεύει ο άνθρωπος τη θεϊκή της προέλευση. Έτσι, το μερίδιο είναι θεϊκό, μεταφορικά βέβαια και όχι κυριολεκτικά, γιατί ο άνθρωπος απέκτησε κάτι που ανήκε στους θεούς και μόνο αυτοί χρησιμοποιούσαν και βέβαια το απέκτησε με παρέμβαση θεϊκή, την «παράτολμη» πράξη του Τιτάνα Προμηθέα.

B.2 Οι άνθρωποι σύμφωνα με τον Πρωταγόρα, αρχικά ζούσαν μεμονωμένοι και κατοικούσαν διασκορπισμένοι. Η ζωή τους όμως διέτρεχε κίνδυνο από τα θηρία που τους αφάνιζαν. Η απειλή αυτή δεν μπορούσε να αντιμετωπιστεί γιατί ως προς τη δύναμη και τις άλλες σωματικές ικανότητες υστερούσαν από τα θηρία και επειδή μπορεί να είχαν βέβαια εργαλεία για την εξασφάλιση της τροφής, όχι όμως όπλα κατάλληλα για την προστασία από τα θηρία. Δεν διέθεταν ακόμα την «πολεμική» τέχνη καθώς αυτή είναι μέρος της πολιτικής που βρίσκεται καλά φυλαγμένη στο σπίτι του Δία. Αυτή η ανεπάρκεια αποδίδεται από τον Πρωταγόρα στο ότι οι άνθρωποι δεν είχαν αναπτύξει την πολιτική τέχνη, δηλαδή την κατάλληλη κοινωνική και πολιτική οργάνωση. Έτσι, δεν μπορούσαν να αποκρούσουν τις επιθέσεις των θηρίων ή να τα σκοτώσουν, καθώς η πολεμική τέχνη ως μέρος της πολιτικής, δημιουργείται και καλλιεργείται σε οργανωμένες κοινωνίες. Η προσπάθεια, λοιπόν, των ανθρώπων να δημιουργήσουν πολιτικά οργανωμένες κοινωνίες διέρχεται από δύο φάσεις σύμφωνα με τον Πρωταγόρα. Αρχικά συγκεντρώνονται για να αντιμετωπίσουν την απειλή και τον φόβο των θηρίων, οι πρώτοι κοινωνικοί σχηματισμοί, όμως, που δημιουργούνται δεν είναι βιώσιμοι. Ο φόβος του αφανισμού του ανθρώπινου γένους προκαλεί την παρέμβαση του Δία, που δίνει στους ανθρώπους την «αιδώ» και τη «δίκη», δηλαδή την ηθική συνείδηση, το σεβασμό στους ηθικούς κώδικες και το αίσθημα της δικαιοσύνης, την αντίληψη δηλαδή του δικαίου και του άδικου, το σεβασμό στους νόμους και τα δικαιώματα των άλλων. Με αυτή την παρέμβαση η προσπάθεια των ανθρώπων να δημιουργήσουν οργανωμένες κοινωνίες, περνά στη δεύτερη φάση της. Οι κοινωνίες γίνονται πλέον βιώσιμες και τα δώρα του Δία συνεισφέρουν στην παραπέρα ανάπτυξη και τη δημιουργία ηθικοπνευματικού πολιτισμού. Επομένως, η αρχική οργάνωση των ανθρώπων σε πόλεις κατά τον Πρωταγόρα, είναι προϊόν συμφωνίας (έγινε νόμος) και αποτελεί βιασμό της ανθρώπινης φύσης. Διαφορετική βέβαια είναι η θεώρηση του Πλάτωνα, για τα αίτια δημιουργίας των πρώτων κοινωνιών,



ΣΤΟΧΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ



Πανελλήνιες 2015

Από το 1993
Επιτυχίες...

που θεωρεί ότι έτσι ο άνθρωπος κάλυψε τις ανάγκες του αλλά και του Αριστοτέλη, που θεωρεί ότι ο άνθρωπος προορίζεται από τη φύση να ζει με άλλους ανθρώπους (φύσει κοινωνικών και πολιτικών ζώων).

B.3 Ο Δίας επισείει τη θανατική ποινή σε εκείνον που δεν θα είναι σε θέση να έχει μερίδιο στην αιδώ και στη δίκη, που δεν θα μπορεί ή δεν θα θέλει να ενταχθεί το κοινωνικό σύστημα. Υπογραμμίζει την αυστηρότητα του νόμου τονίζοντας ότι είναι ο ίδιος εκείνος που τον επιβάλλει και όποιος δεν έχει μερίδιο θα μοιάζει με αρρώστια της πόλης και θα πρέπει να θανατωθεί για την εξυγίανσή της. Η θέση του είναι απόλυτη, όλοι χωρίς εξαιρέσεις πρέπει να συμμετέχουν στην αιδώ και τη δίκη, διαφορετικά δεν θα υπάρχουν πόλεις. Το ότι τα δώρα αυτά μοιράζονται σε όλους όμως δεν σημαίνει ότι τα κάνουν όλοι κτήμα τους, γιατί ενδέχεται να υπάρχουν κάποιιοι που δεν θέλουν ή ίσως δεν μπορούν να τα αποκτήσουν παρόλο που τους προσφέρονται υποχρεωτικά (τον μη μετέχοντα). Έτσι εννοείται ότι επιβάλλεται στην ελεύθερη βούληση του ανθρώπου να δεχτεί τα δώρα του Δία, που δεν είναι έμφυτα, και ότι ίσως δεν αρκεί η προσφορά του θεού αλλά απαιτείται και εσωτερικός αγώνας και προσπάθεια του ανθρώπου ώστε από μέτοχος να γίνει κάτοχος της αρετής. Χρειάζεται λοιπόν ο δάσκαλος και η προσωπική προσπάθεια. Αν παρόλα αυτά κάποιος δεν τα καταφέρει ή δεν έχει τη διάθεση να τα αποκτήσει, με τη διδασκαλία – αρχικά – και την τιμωρία – έπειτα – πρέπει να οδηγείται στην αρετή. Διαφορετικά πρέπει να εκδιώκεται από την πόλη ή να θανατώνεται καθώς αποτελούν απειλή για την κοινωνική συνοχή. Γι' αυτό, εκτός από το θάνατο, προστίθενται και άλλες βαρύτερες ποινές όπως η εξορία, η δήμευση της περιουσίας και η συνολική καταστροφή του οίκου τους, για να καταστεί σαφές ότι η συμμετοχή των ανθρώπων στην αιδώ, τη δίκη και την πολιτική αρετή είναι αυτή που θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα, την ανάπτυξη, την ευταξία και την ευημερία την πόλης.

B.4

α. Σ, β. Λ, γ. Λ, δ. Σ, ε. Λ

B.5

λοχαγός: ἄγοντα

ἀγαλλίασις: ἀγάλματα

θρέψις: τροφάς

βαθμῖς: βωμούς

ἄφιξις: ἱκανή

ὄχυρός: μετέχοιεν

διάδημα: ἐνδεής

νεογνός: γένοιεντο

ὀλέθριος: ἀπόλοιτο

δεισιδαίμων: δεισός



ΣΤΟΧΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

TUV
AUSTRIA
HELLAS

Πανελλήνιες 2015

Από το 1993
Επιτυχίες...

Γ.1 Τα ναυτικά, λοιπόν, των Ελλήνων σ' αυτήν την κατάσταση βρίσκονταν, και τα παλιά και αυτά που δημιουργήθηκαν ύστερα. Όσοι, όμως, έστρεψαν την προσοχή τους σε αυτά (με ζήλο) απέκτησαν πολύ μεγάλη δύναμη και με τις χρηματικές προσόδους και με την κυριαρχία πάνω στους άλλους. Γιατί, αφού έπλεαν εναντίον των νησιών, τα υποδούλωναν, κυρίως, όσοι δεν είχαν επαρκή χώρο (τόπο) να ζήσουν. Στην ξηρά, όμως, κανείς πόλεμος δεν έγινε, από όπου θα συγκεντρωνόταν δύναμη. Όλοι (οι πόλεμοι) δε ήταν, όσοι διεξήχθησαν, με γείτονες του καθενός τους και εκστρατείες δεν έκαναν οι Έλληνες εναντίον άλλων, για υποδούλωση, πολύ μακριά από τη δική τους (χώρα). Γιατί δεν είχαν συνασπιστεί με το μέρος των σπουδαιότερων πόλεων, ούτε πάλι οι ίδιοι έκαναν κοινές εκστρατείες εξίσου (με ίσα δικαιώματα).

Γ.2

ἦν: ἔσται

ἐλαχίστην: ἐλάττωσι

προσσχόντες: πρόσσχωμεν

ἐπιπλέοντες: ἐπιπλείτε

κατεστρέφοντο: κατεστράφθω

μάλιστα: μάλα

διαρκῆ: (ὦ) διαρκές

ἐκδήμους: ἐκδήμοις

οὐδεῖς: οὐδεμιᾶς

ἐξῆσαν: ἐξελεθῆν

Γ.3 α.

τὰ ναυτικά: υποκειμένο στο ρήμα ἦν (Αιτιακή σύνταξη)

αὐτοῖς: αντικείμενο ἔμμεσο στη μετοχή προσσχόντες

ἄλλων (το πρώτο στο κείμενο): γενική αντικειμενική στο ἀρχῆ·

ἐπὶ καταστροφῆ: εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα ἐξῆσαν

ὑπήκοοι: κατηγορούμενο στο υποκειμένο του ξυνηιστήκεσαν

Γ.3.β Ἄπαντες γινώσκουσι ὅτι ἰσχὴν δὲ περιποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσσχόντες αὐτοῖς

Ἄπαντες γινώσκουσι ἰσχὴν δὲ περιποιησαμένους ὅμως οὐκ ἐλαχίστην τοὺς προσσχόντας αὐτοῖς

Επιμέλεια: Μωυσιάδου Λένα, Χατζηκαλλινικίδου Φωτεινή.